

УДК 352.07:351.746.1

Демиденко В. О. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; **ORCID 0000-0001-6771-0080**

Місце й роль органів місцевого самоврядування в забезпеченні національної безпеки України

На підставі формально-юридичного аналізу Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року встановлено, що суб'єктами сектору безпеки й оборони є громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України. Водночас у цьому переліку, на жаль, не враховано таких суб'єктів, як органи місцевого самоврядування та їх посадові особи. Доведено, що це стратегічна помилка вказаного Закону, яка унеможливить ефективне використання всіх наявних ресурсів для досягнення основної цілі – національної безпеки України. Фактично наявна нині тимчасова окупація частини території України (АР Крим, окремих районів Донецької та Луганської областей) є наслідком системних прорахунків у забезпеченні регіональної національної безпеки. Наслідком браку ефективної комплексної регіональної національної безпеки є вкрай низький рівень національної безпеки держави. Її може бути адекватно забезпечено завдяки участі органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Ця теза нині актуалізується в контексті децентралізації публічної влади та подальшого розширення повноважень органів місцевого самоврядування, зміцнення їх матеріально-фінансової основи, формування дієвих територіальних громад. Констатовано, що національна безпека держави залежить передусім від безпеки регіонів.

Ключові слова: національна безпека; регіональна безпека; місцеве самоврядування; органи місцевого самоврядування; посадові особи місцевого самоврядування.

Постановка проблеми. Гібридна війна проти України, інші явища, тенденції та чинники, реальні й потенційні загрози державному суверенітету, територіальній цілісності, демократичному конституційному ладу, національним цінностям і життєво важливим національним інтересам з боку окремих країн набувають нині системного характеру. Це актуалізує потребу в перегляді державної та регіональної політики національної безпеки в контексті принципів її реалізації, структурних елементів, стратегічних завдань, об'єктно-суб'єктного складу, планування тощо.

Формально-юридичний аналіз законодавства України та критичне осмислення науково-теоретичних публікацій, присвячених окресленій проблематиці, дають змогу дійти висновку, що органи місцевого самоврядування не належать до суб'єктного складу

забезпечення національної безпеки України. Це завдання покладено на державу та відповідні органи державної влади.

Зазначене підтверджує нещодавно прийнятий Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII (набув юридичної сили 8 липня 2018 року) [1]. Згідно зі ст. 1 цього Закону, до сектору безпеки і оборони належать різні суб'єкти, зокрема громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України. Водночас у цьому переліку, на жаль, не враховано органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

На наше переконання, це стратегічна помилка зазначеного Закону України, що унеможливить ефективне використання всіх наявних ресурсів для досягнення основної цілі – національної безпеки України.

Адже саме в адміністративно-територіальних одиницях України, де здійснюють управління органи й посадові особи місцевого самоврядування (село, селище, місто), а також в інших адміністративно-територіальних одиницях (район, область), де, з огляду на конституційну засаду територіального устрою України – поєднання централізації та децентралізації, функціонують органи місцевого самоврядування, відповідні місцеві державні адміністрації, зростає роль органів і посадових осіб місцевого самоврядування (а за умов ліквідації місцевих державних адміністрацій може набути визначального характеру), зароджуються та поглиблюються різноманітні внутрішні чинники, які відокремлено та в сукупності становлять вагомі загрози національній безпеці України. Ситуація ускладнюється через те, що на центральному рівні досить складно (а іноді й не можливо) визначити проблемні аспекти забезпечення національної безпеки в регіонах.

Прикладом може слугувати резонансний дипломатичний скандал між Україною та Угорщиною, пов'язаний із видачею угорських паспортів у консульстві Угорщини в Береговому громадянам України з відповідними настановами не повідомляти про отримання цих документів українській владі. Проте це лише видима верхівка проблеми, що має значуще соціально-економічне, політичне, юридичне, мовно-культурне підґрунтя.

Безперечно, щодо цієї проблеми, яка поглиблювалась упродовж років незалежності України, органи місцевого самоврядування м. Берегово та їх посадові особи були обізнані. Центральна влада не помічала цих загроз або свідомо їх уникала з огляду на те, що питання подвійного громадянства мало до певного часу локальний характер. На нашу думку, на початку виникнення

вказаних загроз національній безпеці їх можна було б досить легко усунути спільними зусиллями центральної та місцевої влади. На сьогодні вказані загрози, що мали локальний характер, набули загальнодержавного значення і вже потребують значних зусиль і ресурсів, а неодноразові спроби їх розв'язати призводять до погіршення міждержавних стосунків.

Фактично наявна нині тимчасова окупація частини території України (АР Крим, окремих районів Донецької та Луганської областей) є наслідком системних прорахунків у забезпеченні регіональної національної безпеки. Таким чином, наслідком відсутності ефективної, комплексної регіональної національної безпеки є вкрай низький рівень національної безпеки держави. Її може бути адекватно забезпечено завдяки участі органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика національної безпеки та її складових слугувала предметом уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Це зокрема, праці А. Баранова, Ю. Барабаша, В. Батюка, С. Білоцького, Ф. Броделя, І. Валлерстайна, Г. Волинки, В. Горбуліна, О. Гончаренка, М. Германа, Т. Грабович, О. Дзьобаня, Р. Дарендорфа, А. Єзерова, Я. Жаліло, В. Картавцева, Є. Кравця, Є. Ковальова, О. Користіна, Є. Лисицина, В. Ліпкана, Л. фон Мізеса, О. Ляшенко, Є. Марчука, М. Мельника, Н. Нижник, М. Олсона, Р. Патнама, С. Погребняка, В. Пилипчука, М. Савчина, Г. Ситника, О. Спіріна, Дж. Стігліца, О. Уварової, Ф. фон Гаєка, З. Чуйко, А. Шайо, В. Шевченка, С. Шеригіна, С. Шевчука та ін.

Однак питання місця та ролі органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у забезпеченні національної безпеки в юридичній літературі належно не висвітлено. Аспекти забезпечення органами місцевого самоврядування законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів розглянуто в працях О. Батанова, М. Баймуратова, В. Борденюка, І. Галіахметова, Р. Давидова, В. Кампо, Н. Камінської, М. Корнієнка, В. Кравченка, В. Куйбіди, П. Любченка, М. Пітцика, В. Погорілка, М. Пухтинського, В. Рубцова, О. Солоненка, А. Селіванова та ін.

Метою статті є дослідження місця й ролі органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у забезпеченні національної безпеки України на основі формально-юридичного аналізу вітчизняного законодавства, практики його реалізації та внесення законодавчих пропозицій, спрямованих на підвищення рівня забезпечення національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Передумовою існування будь-якої суверенної держави, фундаментальною умовою гарантування

самозбереження й прогресивного розвитку суспільства є захист національних інтересів [2, с. 3].

Проблематика забезпечення національної безпеки України суттєво актуалізувалася після тимчасової окупації території АР Крим і м. Севастополя, окремих районів Донецької і Луганської областей, подальших дій щодо дестабілізації обстановки в Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні, фактичного блокування проходження суден до українських портів у Маріуполі та Бердянську під час проходження через Керченську протоку та Азовське море, участі регулярних військ, радників, інструкторів і найманців у бойових діях на території України тощо.

Аналіз стану системи національної безпеки й оборони України дає змогу констатувати її неефективність, що виявляється у: відсутності сектору безпеки та оборони України як цілісного функціонального об'єднання, підпорядкованого єдиному центру; інституційній недосконалості, непрофесійності, структурній розбалансованості органів цього сектору; недостатності ресурсного забезпечення та нераціональності використання ресурсів у межах зазначеного сектору [3].

Замість інноваційних підходів у забезпеченні національної безпеки, зусилля центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування спрямовані здебільшого на вирішення поточних питань. Натомість сил і ресурсів для розв'язання стратегічних проблем, які визначають ключові детермінанти розвитку суспільства та держави на найближче десятиріччя, катастрофічно не вистачає [4, с. 185].

За цих умов доцільно вдосконалити, передусім, конституційно-правові засади забезпечення національної безпеки України, адже вони дещо суперечать потребам і реаліям сьогодення.

З цією метою Верховна Рада України 21 червня 2018 року прийняла Закон України «Про національну безпеку України», де визначено принципи національної безпеки й оборони, цілі та ключові засади відповідної державної політики.

На наше переконання, вказаний Закон містить важливі позитивні положення, зокрема в ньому: а) серед фундаментальних національних інтересів України визначено інтеграцію в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, а також набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору; б) структуровано систему підпорядкування в секторі безпеки й оборони; в) окреслено напрями розроблення стратегічних планів короткострокового, середньострокового та довгострокового характеру (Стратегія національної безпеки України, Стратегія

воєнної безпеки України, Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України, Стратегія кібербезпеки України, Національна розвідувальна програма) тощо.

Проте, на нашу думку, Закон України «Про національну безпеку України» містить і певні недоліки, а саме – невключення до сектору безпеки й оборони органів місцевого самоврядування.

Так, відповідно до ст. 1 цього нормативно-правового акта, до сектору безпеки й оборони належать: система органів державної влади; Збройні сили України та інші утворені відповідно до законів України військові формування; правоохоронні та розвідувальні органи; державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями; сили цивільного захисту; оборонно-промисловий комплекс України, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України.

У цьому контексті варті уваги декілька аспектів.

По-перше, викликає подив включення до сектору безпеки й оборони громадян і громадських об'єднань, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України (це може бути загалом прийнятним фактом) та відсутність у ньому органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

По-друге, у Законі України «Про національну безпеку України» наявна внутрішня суперечність. Так, у ньому розкрито дефініції воєнної безпеки (п. 2 ст. 1), громадської безпеки і порядку (п. 3 ст. 1), державної безпеки (п. 4 ст. 1) та встановлено, що забезпечення громадської безпеки і порядку є пріоритетним завданням органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб поряд з іншими органами публічної влади України (п. 3 ст. 1 вказаного Закону).

Крім цього, у п. 17 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» зазначено, що сили безпеки – правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту й інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України. Водночас згідно з п. 9 ст. 1 вказаного Закону, національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз [1]. Причому національні інтереси України визначено як життєво важливі інтереси людини, суспільства та держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її

прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності й добробут її громадян (п. 10 ст. 1).

Таким чином, постає питання: чи передбачено Конституцією та законами України здійснення органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами (сільським, селищним, міським головою, старостою та ін.) у межах своєї компетенції функцій із забезпечення національної безпеки України на відповідній території? Закономірною є ствердна відповідь.

Згідно з Конституцією України (ч. 1 ст. 17), захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. З огляду на це, забезпечення таких складових національної безпеки, як суверенітет і територіальна цілісність України є пріоритетними напрямками діяльності не лише держави в особі її органів, а й народу загалом та його конкретних осередків – територіальних громад.

У Конституції України (ст. 140) та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 2) [5] визначено, що право на місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду мешканців декількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Причому місцеве самоврядування територіальна громада здійснює у встановленому законом порядку як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Формально-юридичний аналіз зазначених нормативно-правових актів у їх системному взаємозв'язку засвідчує, що забезпечення національної безпеки є завданням Українського народу, територіальних громад, відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

Цей постулат відображено в законах і підзаконних актах, наприклад у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», де наведено чимало повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки України. Так, у ст. 38 закріплено повноваження органів місцевого самоврядування щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

На нашу думку, запорукою ефективного забезпечення мобілізаційної підготовки, своєчасного й організованого проведення

мобілізації, задоволення потреб оборони держави та захисту її території від можливої агресії, забезпечення життєдіяльності населення в особливий період мобілізації є участь у цих процесах органів і посадових осіб місцевого самоврядування. З огляду на це, Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21 листопада 1993 року містить широкий спектр повноважень органів місцевого самоврядування, що спрямовані на забезпечення національної безпеки й оборони держави [6].

Наприклад, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад планують, організовують і забезпечують мобілізаційну підготовку та мобілізацію на території відповідних населених пунктів; забезпечують на території відповідних населених пунктів ведення військового обліку військовозобов'язаних і призовників, бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час; організовують під час мобілізації своєчасне оповіщення та прибуття громадян, які долучаються до виконання обов'язку щодо мобілізації, техніки на збірні пункти та у військовій частині, виділення будівель, споруд, земельних ділянок, транспортних та інших матеріально-технічних засобів і надання послуг Збройним силам України, іншим військовим формуванням та здійснюють низку інших повноважень.

Окрім того, ст. 15 Закону України «Про оборону» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII встановлює завдання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі оборонної роботи [7]. Зокрема, вони забезпечують приписку громадян до призовних дільниць, військовий облік військовозобов'язаних і призовників; направлення громадян на навчальні (або перевірочні) і спеціальні збори; організацію виробництва та поставки військам підприємствами й організаціями, що належать до комунальної власності, замовленої продукції, енергетичних та інших ресурсів; сприяння в підтриманні відповідного режиму в прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах; проведення заходів щодо військово-патріотичного виховання громадян України тощо.

Водночас ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-XII покладає на органи місцевого самоврядування забезпечення виконання військового обов'язку громадянами України поряд з державними органами, військовими формуваннями, підприємствами, установами й організаціями незалежно від підпорядкування і форм власності в межах їх повноважень.

Національна безпека України передбачає захищеність національних інтересів нашої держави від реальних і потенційних загроз. Відповідно до п. 10 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України», до національних інтересів, серед іншого, належить прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності й добробут громадян [1].

Визнання та гарантування місцевого самоврядування, можливість повноцінного здійснення цього права створює передумови для прогресивного демократичного розвитку держави та суспільства, слугуючи вагомою засадою конституційного ладу України. На забезпечення безпечних умов життєдіяльності й добробуту громадян спрямоване все законодавство України, що регулює реалізацію права на місцеве самоврядування. Зазначену цільову установку мають такі нормативно-правові акти: «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 року № 452/97-ВР, «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР, «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII, «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 року № 2625-III, «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII, «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005 року № 2807-IV, «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI, «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII тощо.

Водночас ідеальні моделі регулювання суспільних відносин, які закладені в конструкції юридичної норми, не завжди набувають фактичного втілення. Тому постає питання: чи де-факто роль органів місцевого самоврядування є такою ж вагомою, як і де-юре?

Для відповіді на це запитання та доведення значущості місця й ролі органів і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері національної безпеки можна згадати ефективність її забезпечення на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей, де окремі органи місцевого самоврядування та їх посадові особи на тривалий час самоусунулися від виконання покладених на них функцій. Це фактично унеможливило продуктивне забезпечення національної безпеки й оборони в районі проведення АТО. Останнє зумовило запровадження в Україні інституту військово-цивільних адміністрацій [8].

З огляду на вищевикладене, органи та посадові особи місцевого самоврядування є суб'єктами забезпечення національної безпеки України. Адже вони відповідають усім рисам, які притаманні суб'єктам системи забезпечення національної безпеки,

а саме: а) посідають особливе місце в системі забезпечення національної безпеки; б) наділені винятковими повноваженнями; в) дії і вчинки суб'єктів системи забезпечення національної безпеки переважно мають владно-імперативний характер; г) наділені неоднаковими правами й обов'язками; д) мають особливий механізм реалізації своїх повноважень [9, с. 376].

Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що органи та посадові особи місцевого самоврядування відіграють важливу роль у забезпеченні переважної більшості структурних аспектів системи національної безпеки України. Слушною слід визнати позицію дослідників про те, що в системі національної безпеки доцільно виокремити такі структурні аспекти: державно-політичний, соціально-економічний, національно-культурний, екологічний, інформаційний [9, с. 28].

Водночас у наведеному переліку бракує структурного аспекту системи національної безпеки України, що пов'язаний з міграційними процесами, депопуляцією та старінням населення, нівелюванням інституту сім'ї, погіршенням здоров'я та передчасною смертністю, репродуктивними втратами населення тощо. Загрози в цьому секторі нині вже набули реального характеру.

Проте досвід країн Європи засвідчує, що прагнення здійснити демократичні перетворення в країні можуть бути марними, якщо вони не супроводжуються духовними, зокрема гуманними, етичними й моральними цілями, орієнтованими на обов'язкове врахування інтересів людини, їх гармонізацію з інтересами суспільства, на гарантії прав і свобод людини та механізми їх захисту. Дедалі більше вчених доходять висновку, що демографічна криза, що набула поширення в нашій країні, є наслідком лише одного процесу – кризи морально-духовної [10, с. 344]. Зважаючи на це, морально-духовний структурний аспект системи забезпечення національної безпеки України також слід ураховувати.

Висновки. Отже, неврахування в Законі України «Про національну безпеку України» органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб з-поміж суб'єктів сектору безпеки й оборони абсолютно унеможливило повноцінне її забезпечення. Ця теза нині актуалізується в контексті децентралізації публічної влади та подальшого розширення повноважень органів місцевого самоврядування, зміцнення їх матеріально-фінансової основи, формування ефективних територіальних громад.

Адже повноваження органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб спрямовані, серед іншого, на забезпечення: законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних

інтересів громадян; мобілізаційної підготовки та своєчасного й організованого проведення мобілізації; виконання військового обов'язку громадянами України; оборонної роботи; захисту стратегічних національних інтересів України – прогресивного демократичного розвитку, а також створення безпечних умов життєдіяльності, добробуту людини та громадянина. Саме в регіонах зароджуються негативні чинники забезпечення національної безпеки держави, що з локальних згодом трансформуються в глобальні реальні загрози національній безпеці держави. Національна безпека держави передусім залежить від безпеки регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про національну безпеку України [Електронний ресурс] : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>. – Назва з екрана.
2. Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення) [Електронний ресурс] : монографія / О. П. Дзьобань. – Харків : Константа, 2006. – 440 с. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1498109>. – Назва з екрана.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>. – Назва з екрана.
4. Ситник Г. П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки України [Електронний ресурс] : навч. посіб. : у 3 ч. / Г. П. Ситник. – Київ : НАДУ, 2010. – Ч. 3 : Державна політика та основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. – 208 с. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/4c47ea67-658a-41f9-9a6f-756fbc6e1100.pdf. – Назва з екрана.
5. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
6. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію [Електронний ресурс] : Закон України від 21 листоп. 1993 р. № 3543-XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3543-12>. – Назва з екрана.
7. Про оборону [Електронний ресурс] : Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1932-XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12>. – Назва з екрана.
8. Про військово-цивільні адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України від 3 лют. 2015 р. № 141-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/141-19>. – Назва з екрана.
9. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія / В. О. Антонов. – Київ : ТАЛКОМ, 2017. – 576 с.
10. Цвігун І. А. Демографічна безпека України та напрями її регулювання : монографія / І. А. Цвігун. – Кам'янець-Подільський : Звелейко Д. Г., 2013. – 400 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy "Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy": vid 21 cherv. 2018 r. No. 2469-VIII [Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" from June 21, 2018, No. 2469-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> [in Ukrainian].
2. Dzoban, O.P. (2006). *Natsionalna bezpeka v umovakh sotsialnykh transformatsii (metodolohiia doslidzhennia ta zabezpechennia) [National security in conditions of social transformations (research methodology and security)]*. Kharkiv: Konstanta. Retrieved from <https://www.twirpx.com/file/1498109> [in Ukrainian].
3. Ukaz Prezidenta "Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku "Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy": vid 26 trav. 2015 r. No. 287/2015 [Decree of the President of Ukraine "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine from May 6, 2015 "On the Strategy of National Security of Ukraine" from May 26, 2015, No. 287/2015. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> [in Ukrainian].
4. Sytnyk, H.P. (2010). *Kontseptualni zasady zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Conceptual principles of ensuring national security of Ukraine]*. (Vols. 1-3). Kyiv: NADU. Retrieved from http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/4c47ea67-658a-41f9-9a6f-756fbc6e1100.pdf [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy "Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini": vid 21 trav. 1997 r. No. 280/97-VR [Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" from May 21, 1997, No. 280/97-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy "Pro mobilizatsiinu pidhotovku ta mobilizatsiiu": vid 21 lystop. 1993 r. No. 3543-XII [Law of Ukraine "On mobilization training and mobilization" from November 21, 1993, No. 3543-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3543-12> [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy "Pro oborony": vid 6 hrud. 1991 r. No. 1932-XII [Law of Ukraine "On defense" from December 6, 1991, No. 1932-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1932-12> [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy "Pro viiskovo-tsyvilni administratsii": vid 3 liut. 2015 r. No. 141-VIII [Law of Ukraine "On military-civilian administration" from February 3, 2015, No. 141-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/141-19> [in Ukrainian].
9. Antonov, V.O. (2017). *Konstytutsiino-pravovi zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Constitutional and legal principles of national security of Ukraine]*. Kyiv: TALKOM [in Ukrainian].
10. Tsvihun, I.A. (2013). *Demografichna bezpeka Ukrainy ta napriamy yii rehuliuвання [Demographic security of Ukraine and directions of its regulation]*. Kamianets-Podilskyi: Zvoleiko D.H. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.06.2018

Demydenko V. – Ph.D in Law, Associate Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; **ORCID 0000-0001-6771-0080**

Place and Role of Local Self-Government Bodies in Ensuring the National Security of Ukraine

On the basis of the legal analysis of the Law of Ukraine «On National Security of Ukraine» dated June 21, 2018, one can conclude that various subjects belong to the security and defense sector. Among them are citizens and public associations that voluntarily take part in ensuring the national security of Ukraine. However, unfortunately, for some reason, the security and defense sector does not include local self-government bodies and their officials. It is our deep conviction that this is a strategic mistake in this Law of Ukraine that will make it impossible to use all available resources effectively to achieve the national security goal of Ukraine. In fact, the current temporary occupation of part of the territory of Ukraine (the ARC, certain districts of Donetsk and Luhansk oblasts) is the result of systemic miscalculations in ensuring regional national security. Accordingly, the lack of well thought-out, integrated regional national security, which can be adequately secured exclusively with the participation of local self-government bodies and their officials, results in the general extremely low level of national security of the state. This thesis is especially enhanced in the context of modern decentralization of public authority in Ukraine and further expansion of powers of local self-government bodies, strengthening of their material and financial basis, and the formation capable territorial communities. It is in regions of emerging negative factors ensuring the national security of the State, that of a local nature are transformed into global real threats to the national security of the State. The State's national security begins with security of the regions.

Keywords: national security; regional security; local self-government; local self-government bodies; local self-government officials.